

РІЧНИЙ ЗВІТ

2025

+380 32 225 76 82

www.epl.org.ua

вул. Івана Франка, 9, кв. 1а, м. Львів, 79005

бульвар Тараса Шевченка, 38 офіс 76, м. Київ, 01032

Річний звіт
МБО “Екологія - Право - Людина”
2025

Зміст

Вступне слово	3
Судова практика: підсумки 2025 р. та перспективи	4
Екоаналітика	9
Екоревізор	12
Судова практика ВС у сфері екологічного права у 2024-25 рр	13
Волонтерська діяльність	15
Правові консультації	18
Міжнародна активність та адвокація	23
Партнери та донори	28
Фінансовий звіт	29

• ВСТУПНЕ СЛОВО

МБО “Екологія – Право – Людина” – це перлина. Попри те, що ця перлина укорінена у ґрунті України та серцях українців, члени її команди мають світовий досвід – у своїй освіті, мережах та своєму баченні.

ЕПЛ летить на двох крилах, де кожне з крил є вкрай важливим.

З одного боку, ЕПЛ надає консультації та проводить судові процеси для вирішення найгостріших стратегічних довгострокових проблем з охорони довкілля та захисту екологічних прав громадян, з якими стикається Україна.

З другого боку, двері ЕПЛ відкриті для простих громадян та місцевих організацій, які стикаються з екологічними проблемами, які їх безпосередньо хвилюють. І юристки команди ЕПЛ, й екологи та аналітики команди та керівництво організації – досвідчені професіонали.

Якість їхньої непохитної праці та відданості обов'язкам не має собі рівних. Рекомендую ознайомитися з цим річним звітом, щоб дізнатись більше. Напевно, ви будете вражені.

Джон Дж. Бонайн, професор права, голова правління

• СУДОВА ПРАКТИКА: ПІДСУМКИ 2025 РОКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Упродовж 2025 року МБО «Екологія-Право-Людина» здійснювала активну судову діяльність у сфері захисту довкілля.

Юристи ЕПЛ представляли інтереси громад, довкілля та суспільства у складних і часто принципових судових спрах. У фокусі судових процесів перебували питання законності рішень органів влади, дотримання екологічних процедур, реального забезпечення участі громадськості у прийнятті рішень, а також захисту довкілля в умовах воєнного стану та збройної агресії Російської Федерації.

Однією з ключових справ 2025 року стало оскарження так званого **«сміттевого експерименту»** – постанови Кабінету Міністрів України №1003 від 30.08.2024 р. «Про реалізацію експериментального проекту щодо спрощеного порядку отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, якою Уряд запровадив альтернативний, спрощений порядок отримання дозволів на здійснення операцій з оброблення відходів.

ЕПЛ звернулася до Київського окружного адміністративного суду, вказуючи, що Уряд фактично підзаконним актом змінив законодавчо визначений дозвільний механізм, у тому числі щодо небезпечних відходів, що прямо суперечить Закону України «Про управління відходами».

Проведення у цій справі було відкрито у 2025 році, відбувалися підготовчі засідання, а сам спір набув системного значення, оскільки стосується меж повноважень органів виконавчої влади та гарантій екологічної безпеки у сфері поводження з відходами.

Важливе місце у судовій практиці ЕПЛ у 2025 році посіли справи, пов'язані з **оскарженням містобудівної документації**.

Зокрема, у Львівській області ЕПЛ спільно з мешканцями м. Винники оскаржує рішення Львівської міської ради про затвердження детального плану території, який передбачає розбудову відпочинкового комплексу Emily Resort довкола Винниківського озера.

Детальний план території (далі - ДПТ) охоплює територію площею 118,8 га та передбачає розміщення готельно-оздоровчого комплексу з комерційними приміщеннями, підземного паркінгу з тенісними кортами, а також у перспективі – об'єктів соціальної інфраструктури. Північна частина проектованої території межує з Винниківським лісом, а затверджений ДПТ фактично допускає майбутню зміну цільового призначення окремих земельних ділянок із земель лісгосподарського призначення на землі рекреаційного призначення, що суперечить вимогам земельного та лісового законодавства.

Судовий спір зосереджений, зокрема, на порушеннях процедури громадського обговорення та стратегічної екологічної оцінки, невідповідності ДПТ Генеральному плану, а також відсутності належної оцінки впливу планованих рішень на лісові ділянки, у тому числі без визначення обсягів можливих рубок та без обстеження території на наявність рідкісних видів флори і фауни.

У 2025 році суд першої інстанції призначив у справі судову будівельно-технічну експертизу та зупинив провадження до отримання її результатів.

Цей судовий спір виходить далеко за межі оскарження окремого містобудівного рішення і фактично стосується моделі планування та освоєння гірських територій Карпат.

ЕПЛ наполягала, що затвердження ДПТ відбулося з істотними порушеннями вимог містобудівного та природоохоронного законодавства, зокрема Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», Порядку проведення громадських слухань, Лісового кодексу України, а також міжнародних зобов'язань України за Карпатською та Бернською конвенціями. Проект ДПТ не був належним чином оприлюднений, громадські слухання мали формальний характер, а екологічні наслідки масштабного втручання у гірський ландшафт — включно з прокладанням доріг, облаштуванням технічних майданчиків та загрозами для пралісів і лісових екосистем — не отримали належної правової оцінки.

У 2025 році розгляд справи відбувався в складних процесуальних умовах. Проведення у справі двічі зупинилося для проведення судової земельно-технічної експертизи, що фактично створило умови для початку реалізації спірного ДПТ.

У цей період на території полонини були зафіксовані підготовчі та будівельні роботи, зокрема спорудження фундаментів під вітроустановки, без завершення процедур оцінки впливу на довкілля та отримання належних дозвільних документів, масштабну вирубку пралісів для будівництва дороги для планованого місця ВЕС.

У серпні 2025 року суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову. Апеляційна інстанція, залишивши це рішення без змін, зосередилася переважно на загальних міркуваннях щодо доцільності розвитку відновлюваної енергетики та енергетичної безпеки в умовах війни, фактично відсунувши на другий план питання дотримання обов'язкових процедур планування територій і природоохоронних обмежень. Екологічна складова спору була зведена до формальних порушень, які, на думку суду, не вплинули на результат ухвалення спірного рішення.

Наприкінці 2025 року ЕПЛ подала касаційну скаргу до Верховного Суду.

Поряд зі справами, пов'язаними з оскарженням містобудівних рішень органів місцевого самоврядування, у 2025 році значну частину судової практики ЕПЛ становили спори, що виникали у зв'язку з діяльністю приватних підприємств і безпосереднім впливом такої діяльності на умови проживання людей та стан довкілля.

Так, важливе місце посідає **справа щодо діяльності свиноферми ТОВ «АПП «Гряда»** у селі Гряда Львівського району.

Свиноферма протягом багатьох років створює значний екологічний та санітарний тиск на прилеглі населені пункти. Мешканці систематично скаржаться на різкий сморід, забруднення ґрунтів і водних об'єктів, неможливість повноцінно користуватися житлом і присадибними ділянками. Органами державного контролю неодноразово фіксувалися перевищення нормативів забруднення повітря та води.

Ключовим предметом судового спору є законність висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи, яким у 2022 році було зменшено розмір санітарно-захисної зони свиноферми з нормативних 500 до 250 метрів, попри зміну виробничих потужностей та відсутність оцінки впливу на довкілля.

У 2024 році Восьмий апеляційний адміністративний суд ухвалив принципово важливе рішення, яким визнав протиправним і скасував спірний висновок санітарно-епідеміологічної експертизи, ставши на захист екологічних прав мешканців.

Це рішення стало значним етапом багаторічної боротьби громади села Гряда за право на безпечне довкілля.

Водночас Верховний Суд скасував постанову апеляційної інстанції та направив справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

Підставою для такого рішення стало те, що суди попередніх інстанцій не залучили до участі у справі всіх осіб, які проживають у межах санітарно-захисної зони свиноферми, попри очевидний вплив спірного рішення на їхні права та інтереси.

Станом на 2025 рік справа перебуває на новому розгляді у суді першої інстанції. Її подальший перебіг має важливе значення не лише для мешканців села Гряда, а й для формування судової практики щодо обов'язковості врахування інтересів усіх осіб, які зазнають впливу, при розгляді екологічних спорів.

Важливим елементом судової практики ЕПЛ у 2025 році стала **справа щодо діяльності ТОВ «Поліколог»** у місті Кам'янське), яка у звітному році перейшла на стадію касаційного перегляду у Верховному Суді.

Суть спору полягає у захисті права мешканки житлової забудови на безпечне для життя і здоров'я довкілля у зв'язку з розміщенням виробничих потужностей підприємства з виготовлення фарб і лаків у безпосередній близькості до житлового будинку. Позовні вимоги були спрямовані на зупинення виробничої діяльності як такої, що створює постійний негативний вплив на умови проживання.

У 2024–2025 роках суди першої та апеляційної інстанцій відмовили у задоволенні позову. Водночас 16 липня 2025 року Верховний Суд відкрив касаційне провадження за касаційною скаргою позивачки, поданою за правової підтримки ЕПЛ.

Касаційний перегляд цієї справи має важливе значення для формування підходів судової практики щодо захисту конституційного права на безпечне довкілля у спорах між мешканцями та промисловими підприємствами, розташованими в межах житлової забудови. Розгляд справи буде продовжено у 2026 році.

Вагомим позитивним результатом судової роботи ЕПЛ у 2025 році стала перемога мешканців села Лани Бібрської територіальної громади у **справі проти ФГ «Агро-Традиції»** щодо незаконного зменшення санітарно-захисної зони планованої птахоферми.

Предметом спору був висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи, яким санітарно-захисну зону птахоферми потужністю до 1 млн курей-бройлерів на рік було зменшено з нормативних 300 до 152 метрів, що фактично дозволяло проектування об'єкта у безпосередній близькості до житлових будинків.

24 січня 2025 року Восьмий апеляційний адміністративний суд залишив у силі рішення суду першої інстанції, яким спірний висновок було визнано протиправним та скасовано. Апеляційні скарги підприємства та контролюючого органу були відхилені.

Незабаром Верховний Суд відмовив у відкритті касаційного провадження.

Таким чином, у 2025 році справа завершилася остаточною судовою перемогою громади за правової підтримки МБО «Екологія-Право-Людина», а ФГ «Агро-Традиції» втратило правові підстави для проектування та реалізації птахоферми поблизу житлової забудови.

У 2025 році ЕПЛ також **представляла інтереси Регіонального ландшафтного парку «Диканський» у судовому спорі з ДП «Ліси України»** щодо належного утримання та впорядкування території «Бузкового гаю».

Після закриття провадження у справі юристи ЕПЛ забезпечили правовий супровід після судового врегулювання, зосередивши увагу на практичних механізмах збереження цінних насаджень.

Окремий, принципово важливий напрям судової роботи ЕПЛ у 2025 році стосувався **відшкодування шкоди довкіллю, завданої внаслідок збройної агресії Російської Федерації**.

Показовою у цьому контексті є справа щодо стягнення з Російської Федерації майже 5 млрд грн шкоди, завданої території Національного природного парку «Кам'янська Січ» у Херсонській області.

Позов було подано ЕПЛ в інтересах Українського народу на підставі актів комісійного обстеження, розрахунків Державної екологічної інспекції та Методики визначення шкоди, завданої об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії.

Суди першої та апеляційної інстанцій залишили позов без розгляду, виходячи з позиції, що громадська організація не наділена правом звернення з такими вимогами в інтересах держави.

У 2025 році Верховний Суд у складі Касаційного господарського суду залишив ці рішення без змін, не підтримавши аргументи ЕПЛ щодо права громадських організацій діяти в інтересах суспільства у справах про екологічну шкоду. Попри негативний результат, ця справа має виняткове значення для формування підходів до екологічної відповідальності держави-агресора та ролі громадянського суспільства у відновленні справедливості, а правові позиції, викладені у процесі, залишаються важливими для подальших національних і міжнародних механізмів компенсації шкоди довкіллю.

Судова діяльність ЕПЛ у 2025 році була спрямована насамперед не лише на досягнення окремих процесуальних результатів, а на формування послідовної та змістовної судової практики у сфері охорони довкілля.

Через стратегічні позови та участь у складних спорах ЕПЛ ініціювала перед судами розгляд принципів питань щодо обов'язковості екологічних процедур, меж дискреції органів влади, стандартів врахування інтересів громад і ролі громадських організацій у захисті публічних екологічних інтересів. Навіть у справах із несприятливим результатом правові позиції ЕПЛ окреслили альтернативний, екологічно орієнтований підхід до тлумачення законодавства та заклали підґрунтя для подальшого перегляду підходів судів.

Значна частина ключових справ переходить у 2026 рік, що створює потенціал для подальшого впливу на практику Верховного Суду та участь в побудові високих стандартів судового захисту довкілля в Україні.

• ЕКОАНАЛІТИКА

2025 рік став дуже плідним з огляду на кількість і різноманіття аналітичних та інформаційних продуктів, створених фахівцями ЕПЛ.

Традиційно, ЕПЛ слідувала за прогресом у просуванні євроінтеграційних реформ у довкіллевій сфері, аналізуючи, пояснюючи та популяризуючи серед широкої аудиторії події та рішення за участі України та ЄС.

Було підготовлено Візію екологічної політики України – аналітичний документ, покликаний допомогти у проведенні реформ у галузі управління довкіллям, де було висвітлено основні проблеми у сфері екологічного врядування в Україні, прогалини у галузі та основні рішення для їх подолання і для досягнення мети становлення демократичної системи екологічного врядування для збереження довкілля та природних ресурсів для прийдешніх поколінь.

Було підготовлено документ Євроінтеграційний поступ України за 2024 рік у довкіллевій сфері: зміна клімату.

Напередодні четвертої Міжнародної конференції з відновлення України в Римі, ЕПЛ спільно з іншими представниками екоспільноти підготували Позиційний документ щодо стану справ із просуванням довкіллевих реформ, у якому йшлося про успіхи й недопрацювання у сфері євроінтеграційних реформ охорони довкілля.

Наприкінці року ми також зробили Огляд довкіллевої складової щорічного звіту Європейської комісії про розширення (Україна, 2025).

Величезну роботу було пророблено в напрямку наближення до законодавства ЄС у сфері збереження біорізноманіття.

Зокрема, було підготовлено полісі бріф Знищення біорізноманіття України, а також ґрунтовний аналітичний документ «Реформа системи збереження та відновлення природних оселищ та дикої флори і фауни: Україна на шляху до ЄС», на підставі якого було напрацьовано цілу низку проектів законів та підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на впровадження в Україні вимог Оселищної та Пташиної директив.

Візія екологічної політики України

Аналітичний документ

Історичний крок Офісу прокурора МКС: екологічна шкода стає центральним питанням міжнародного кримінального права

Знищення біорізноманіття України

Полісі бріф

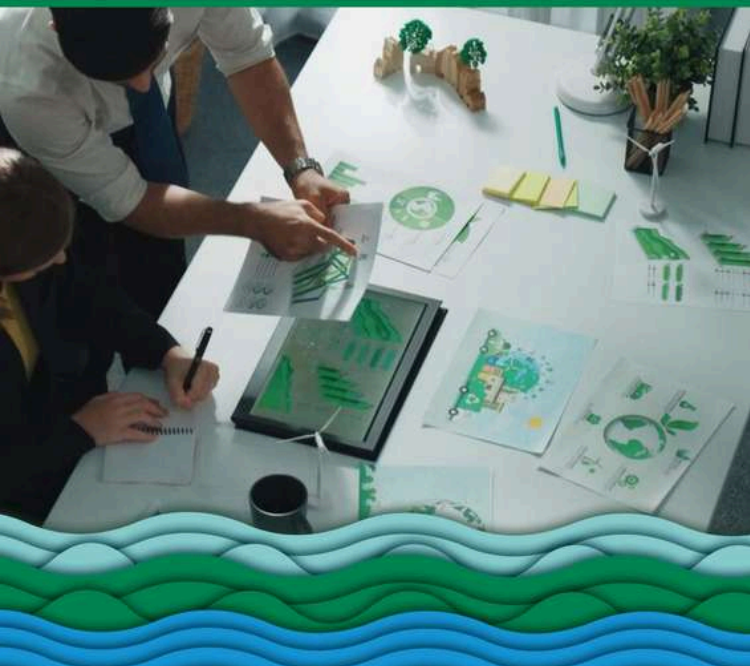

В тому числі відповідно до оновлених реалій прискореного євроінтеграційного треку України було розроблено новий проект закону про території збереження (український сектор мережі Natura 2000).

ПОЗИЦІЯ

представників екологічного руху України
щодо стану справ із просуванням довкілєвих
реформ до четвертої Конференції з питань
відновлення України

2025, Рим

В підтримку розгортання реформи промислових викидів було підготовлено Популярний коментар до Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення», який запровадив в Україні інтегрований підхід до регулювання промислових викидів, що базується на найкращих доступних технологіях та методах управління. Пригадуючи вдячність читачів від опублікованого нами колись Популярного коментаря до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», ми вирішили повторити досвід роз'яснення положень складного нового закону доступною мовою.

Спільно із чеською організацією Арніка фахівці ЕПЛ підготували тіньовий звіт Успіхи та виклики у дотриманні принципів Орхуської конвенції в умовах війни: звіт громадянського суспільства про імплементацію Орхуської конвенції в Україні у 2021–2024 роках. Також до чергової Наради Сторін конвенції у листопаді 2025 року ЕПЛ підготувала документ, що досліджує питання виконання урядом України рішення VII/8r Наради Сторін Орхуської конвенції про невиконання Україною своїх зобов'язань в контексті угод про розподіл продукції.

У документі На шляху до прозорості та участі громадськості у процесі прийняття рішень про надання надр в користування на умовах угод про розподіл продукції проводиться огляд ситуації, яка призвела до розгляду питання на міжнародному рівні, наводиться короткий виклад висновків та рекомендацій органів конвенції, аналізується прогрес України у їх виконанні та надаються пропозиції щодо подальших дій для повернення України у стан дотримання конвенції.

Також у 2025 році вийшло друком видання: Застосування Європейської конвенції з прав людини для захисту екологічних прав та довкілля (українською та англійською мовами), яке є вже другим аналітичним оглядом практики Європейського суду з прав людини у справах, що стосуються довкілля, підготовленим та опублікованим ЕПЛ.

Глибоке дослідження проводилося фахівцями в галузі поводження із небезпечними відходами. На жаль, навіть після запуску нової дозвільної системи у цій сфері та видачі понад 30 нових ліцензій, все ще мають місце кричущі випадки неналежного управління небезпечними відходами.

Ця проблематика піднімається у матеріалах: Правовий режим ліцензування управління з небезпечними відходами: межі дозволеної діяльності МПП “Рада”, Аналіз ліцензування управління з небезпечними відходами: у фокусі ТОВ “Тарком екосервіс”, Розбір польотів: діяльність ліценziata ТОВ “А-ЕНЕРГО” та ін.

Також не оминули увагою фахівці ЕПЛ і ганебний експеримент із спрощення дозвільної системи, який детально розібрали в матеріалі Про протиправність постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 року № 1003 «Про реалізацію експериментального проекту щодо спрощеного порядку отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів». За матеріалами цього дослідження ЕПЛ подала позов до Адміністративного суду міста Києва з метою скасувати незаконну постанову та експеримент.

Уважно сліdkували фахівці ЕПЛ і за питанням розвитку інструментів притягнення агресора до відповідальності за екологічну шкоду, в тому числі за екоцид, вчинений на території України.

Було оприлюднено книгу Національний природний парк «Кам'янська Січ»: війна проти природи, де висвітлено вплив воєнних дій на природу нацпарку, в тому числі вплив підризу Каховської ГЕС на його біотопи, а також такі аналітичні та інформаційні документи: Європа на крок ближче до криміналізації екоциду, Історичний крок Офісу прокурора МКС: екологічна шкода стає центральним питанням міжнародного кримінального права, Проблема екоциду через призму російського вторгнення в Україну: правовий вимір.

Системно велася робота з підготовки коротких новини про криміналізацію екоциду в зарубіжних країнах та ініціативи з криміналізації екоциду на міжнародному рівні. Також багато писали про цікаві рішення з докiллєвих питань іноземних та міжнародних судiв.

Важливою темою, над якою ЕПЛ системно займається є питання інституційної складової екологічної політики. В 2025 році ЕПЛ працювала над комплексний аналітичний документом про інституційну спроможність держави в частині формування та реалізації докiллєвої політики – Інституційна спроможність у сфері охорони довкілля: оцінка, виклики, перспективи.

Робота буде завершена, а документ оприлюднений у 2026 році. Тим часом, на сайті ЕПЛ можна ознайомитися із таким документом: Екологічне управління на рівні ОВА: що показує інституційний аналіз.

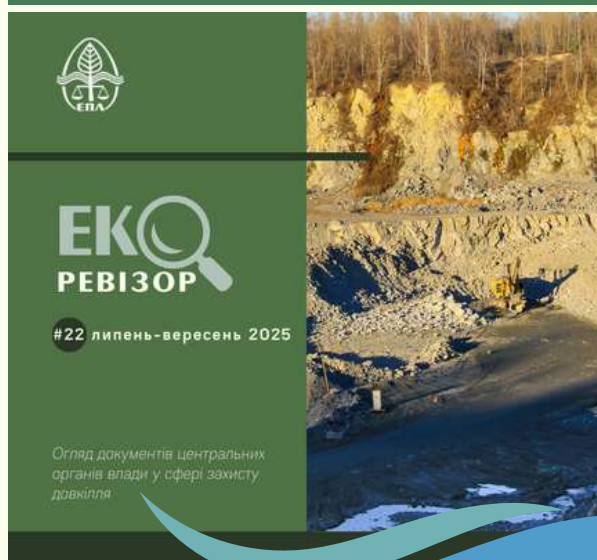
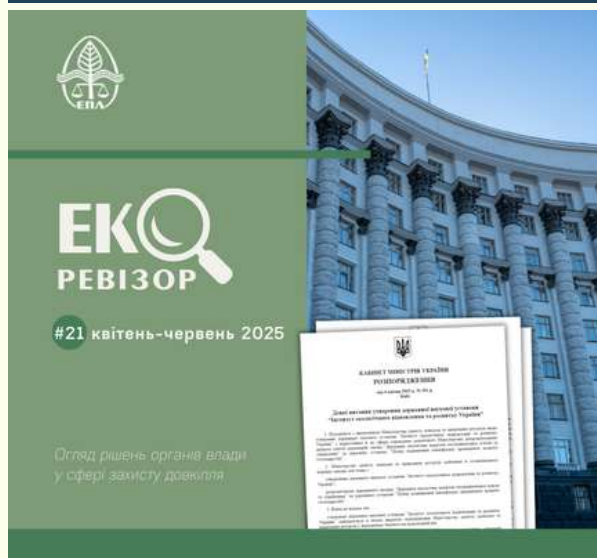
• ЕКОРЕВІЗОР

Протягом року в рамках підготовки "Екоревізора" проаналізовано **71 документ** - проекти постанов КМУ, законів та інших нормативних актів, які так чи інакше перетинаються із проблематикою захисту довкілля й формують державну політику у цій сфері.

З них позитивну оцінку ("схвалюємо") отримали 48 актів, що свідчить про те, що більшість ініціатив відповідають екологічним викликам та сприяють покращенню ситуації у сфері довкілля.

Висновок "схвалюємо із застереженнями (зауваженнями)" надано 10 документам. У них не враховані деякі особливості сфери захисту довкілля чи участі громадськості в цих процесах, хоч назагал вони позитивні за змістом.

Водночас оцінку "не схвалюємо" отримати 13 документів. Їх визнано такими, що не відповідають цілям сталого розвитку або суперечать принципам екологічної безпеки.

• СУДОВА ПРАКТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА У 2024-25 РР.

Огляд покликаний узагальнити ключові правові позиції Верховного Суду, виявити тенденції розвитку судової практики та визначити їх значення для подальшого правозастосування у сфері екологічного права.

Аналіз рішень Верховного Суду за 2024-2025 роки демонструє системний підхід суду до забезпечення захисту довкілля, дотримання екологічного законодавства та балансу інтересів громадян, держави і підприємств. Судова практика підтверджує пріоритет екологічних інтересів над комерційними інтересами, підкреслює важливість процедури оцінки впливу на довкілля. У фокусі ЕПЛ за цей час перебували рішення ВС у таких ключових напрямках: законність дій органів державного нагляду та контролю, проведення процедури оцінки впливу на довкілля, відповідальність за порушення природоохоронного законодавства, захист екологічних прав громадян, а також охорона лісів та земельних ресурсів.

Верховний Суд підтверджує законність дій органів державного нагляду та контролю, навіть якщо під час перевірок виявляються процедурні порушення, наприклад перевищення строків проведення перевірки. При цьому суд наголошував, що звернення громадян є належною підставою для ініціювання перевірок та видачі приписів, що підкреслює важливість участі громадськості у контролі за дотриманням екологічного законодавства.

Суди постійно наголошують на обов'язковості проведення процедури оцінки впливу на довкілля при планованій діяльності, яка також включає і реконструкцію підприємств. Відсутність висновку з ОВД може стати підставою для обмеження реалізації проектів чи діяльності діючих підприємств, навіть якщо господарська діяльність таких підприємств розпочалася до набрання чинності відповідним законом.

Верховний Суд розглядав низку справ щодо порушень природоохоронного законодавства. Незаконна порубка лісів, незаконний вилов водних біоресурсів або наднормативні викиди забруднюючих речовин тягнуть за собою кримінальну та/або цивільну відповідальність. При цьому Верховний Суд звертав увагу на необхідність належного документального підтвердження обставин та правильного розрахунку завданої шкоди, що є ключовим при стягненні збитків.

Верховний Суд формулював висновки щодо необхідності дотримання балансу між екологічними правами громадян, правами підприємств і екологічними вимогами. Верховний Суд підтверджував право громадян на судовий захист екологічних прав, враховуючи міжнародні стандарти, зокрема ст. 9 Організації економічного співробітництва та розробки.

Щодо захисту екологічних прав, Верховний Суд підтвердив право фізичних осіб і представників громадськості звертатися до адміністративного суду для захисту своїх інтересів. Він також підтримав право прокурорів представляти інтереси держави у випадках, коли органи контролю не виконують свої обов'язки, у справах, пов'язаних із захистом довкілля.

У сфері захисту лісових ресурсів, Верховний Суд та апеляційні суди підтвердили обов'язок державних органів і місцевих громад охороняти ліси, навіть якщо конкретні винні в пошкодженні лісу особи не встановлені. Суд наголосив на відповідальності органів місцевого самоврядування за належний контроль та охорону природних ресурсів у межах своєї території.

Верховний Суд також закріпив принцип пропорційності у втручанні держави у господарську діяльність щодо зупинення дії дозволів на викиди забруднюючих речовин, визнавши таке втручання виправданим за умови законної мети, а саме: запобігання шкоді довкіллю.

При розгляді питань екологічного контролю, суди підтвердили пріоритет охорони довкілля при будівництві об'єктів, що можуть завдати шкоди довкіллю, зокрема при спорудженні міні-гідроелектростанцій.

Отож, судова практика Верховного Суду за 2024-2025 роки демонструвала системний та послідовний підхід до захисту довкілля та сталого використання природних ресурсів.

Основні орієнтири практики включають посилення контролю за законністю рішень органів державного нагляду та контролю, підтвердження права громадськості та прокурорів на судовий захист екологічних прав та інтересів, дотримання принципу пріоритету екологічних інтересів над комерційними інтересами, підтвердження відповідальності органів місцевого самоврядування та підприємств за шкоду довкіллю, а також застосування принципу пропорційності втручання держави у господарську діяльність для запобігання шкоді довкіллю.

Отож, загалом практика Верховного Суду сформувала чіткі орієнтири для державних органів, підприємств і громадськості щодо дотримання екологічного законодавства та забезпечення сталого розвитку.

• ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2025 році ЕПЛ продовжувала розвивати волонтерську програму. Організація об'єднала студентів природничих спеціальностей, біологів, екологів, юристів, фахівців інших спеціальностей та небайдужих громадян, кожен з яких працював під безпосереднім кураторством працівників ЕПЛ.

Така співпраця дозволила волонтерам навчитися працювати з офіційними документами, законодавчою базою, здійснювати аналітичну роботу, застосовувати наукові знання на практиці.

Програма “Ековолонтер”. На початку 2025 року ЕПЛ розпочало програму “Ековолонтер”, у якій були задіяні 7 учасників. Кожного тижня для учасників програми організовувалися координаційні зустрічі, у рамках яких відбувалося планування навчання та практичних задач.

Крім цього, учасники також мали змогу стати слухачами на навчальному курсі “Інструменти збереження та відновлення довкілля під час відбудови”, а також взяти участь у заняттях за темами “Інструменти впливу громадян на екологічну політику” та “Практичні аспекти написання запитів та звернень”.

Також, волонтери мали можливість долучитися до літньої школи ЕПЛ «Інструменти збереження довкілля під час війни, євроінтеграції та зеленої відбудови».

Таким чином, волонтерам була надана можливість не лише реалізувати свої ідеї у сфері збереження довкілля, а й отримати нові навички щодо написання звернень, співпраці з органами виконавчої влади та громадами, використання технологій геоінформаційних систем, даних державних реєстрів тощо, а також досвід роботи із провідними екологами та юристами ЕПЛ щодо захисту довкілля правовими інструментами.

Зусилля волонтерів у рамках програми були інтегровані у напрямки діяльності організації, зокрема:

- дослідження та захист малих та середніх річок Півночі та Центру України, зокрема аналіз екологічних обмежень щодо забудови заплави річки Ірпінь;
- боротьба з незаконними рубками на високогірних масивах;
- вивчення питання забруднення Чорного моря мазутом у результаті аварій російських танкерів;
- підготовка матеріалів для клопотання про створення об'єкту ПЗФ «Око Суховольське».

Захист гірських масивів Свидовець, гора Гостра та полонина Руна. Основним фокусом діяльності став захист високогірних масивів Закарпаття, зокрема Свидовця, гори Гостра та полонини Руна. Протягом березня та квітня спільно з волонтерами було проведено польові виїзди, під час яких зафіксовано будівництво нової лісової дороги на полонину Руна через гору Гостра із села Збини, загрозу знищення рідкісної популяції підсніжника білосніжного. За результатами виїздів підготовлено офіційні запити та обґрунтування для створення охоронної зони, які подано до Закарпатської ОДА. Особливу увагу приділено протидії незаконним рубкам у пралісах та аналізу ризиків від зведення вітрових електростанцій (ВЕС), що знищують цілісність дикої природи.

Центральною подією року стала друга літня волонтерська школа «Збереження реліктових та зникаючих видів рослин та тварин Свидовця», вдруге проведена спільно з Херсонським державним університетом 9-13 червня 2025 року. Метою заходу стало збереження та вивчення цінних природних екосистем гірського хребта Свидовець в Українських Карпатах (Рахівський район, Закарпатська область), якому загрожує знищення з ціллю побудувати на його місці гірськолижний курорт та ВЕС. Основною задачею літньої школи стояла ідентифікація місць зростання рідкісних реліктових та ендемічних видів рослин.

Тридцять два учасники, серед яких волонтери ЕПЛ, а також студенти Херсонського державного університету та Ужгородського національного університету, пройшли більше 60 кілометрів гірським масивом, здійснивши 7387 наукових спостережень 386 видів за допомогою міжнародної платформи iNaturalist.

Залучення волонтерів та студентів у межах Citizen Science забезпечило високу репрезентативність вибірки спостережень, що є критично важливим для верифікації наукових висновків.

Під час школи вивчався також антропогенний вплив на екосистеми Свидовця, вже існуючі проблеми з джипінгом та «гірським туризмом на колесах»; комерційним збором лишайника під назвою «ісландський мох», унаслідок чого безжалісно знищуються його місця зростання; ерозією, викликаною проїздом машин та мотоциклів по схилам хребта. Свидовцю досі загрожує зведення гірськолижного комплексу, вже 8 років триває боротьба з окремими представниками лісового та курортного бізнесу, у яких є зовсім інше бачення цієї території.

До загрози зведення гірськолижного курорту додалася загроза зведення ВЕС. На горі Трояска звели щоглу для вимірювання швидкості вітру – перший крок до початку зведення ВЕС.

Для боротьби із планованим зведенням ВЕС на гірському масиві Свидовець, у липні співробітниками ЕПЛ та волонтерами були проведені додаткові польові дослідження, що дозволило зібрати первинні дані безпосередньо в зонах майбутнього техногенного впливу.

Ці виїзди, як і результати роботи літньої школи, сформували доказову базу щодо сучасного екологічного стану територій масиву, які є потенційними об'єктами промислового освоєння.

Результатом поєднання даних літньої школи та липневого виїзду стала підготовка 11 наукових обґрунтувань щодо створення охоронних зон для збереження рідкісних та зникаючих видів.

Їх створення є дієвим інструментом збереження біорізноманіття та запобігання деградації ґрунтового покриву високогір'я. Встановлення охоронного статусу для виявлених рідкісних видів дозволяє мінімізувати ризики від промислового будівництва та неконтрольованої рекреації, забезпечуючи стабільність екосистемних послуг. Отже, інтеграція наукових досліджень у процес адвокації дозволяє ЕПЛ протидіяти забудові хребтів гірськолижними курортами та нераціональному встановленню ВЕС. Ми послідовно доводимо, що зелена енергетика не може розвиватися коштом знищення останніх бастионів дикої природи, а збереження високогір'я є природним запобіжником від паводків та ерозії ґрунтів у Карпатах.

Просування ідей захисту та створення охоронних зон для бабаків на території Сумської області. Волонтерська діяльність також була спрямована на захист вразливих екосистем на рівнинних територіях. Важливим кейсом став захист оселищ бабаків у Сумській області.

Завдяки роботі волонтерки ЕПЛ Лариси Осипенко, співпраця з якою відбувається з 2023 року, було підготовлено звернення щодо неприпустимості розорювання земель, де збереглися нори цих тварин.

Оскільки бабак є видом-індикатором здоров'я степових екосистем, його збереження допомагає підтримувати родючість ґрунтів та цілісність природних ландшафтів, що потерпають від надмірного сільськогосподарського тиску. Крім того, нею також було проведено просвітницьку зустріч з учнями 7-10 класів Роменської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 11, що допомагає формувати у дітей розуміння власної природної спадщини.

Юридичний напрям. Наприкінці 2025 року у партнерстві із науковою спільнотою ЕПЛ розпочала програму проходження практики для студентів 3-го курсу Інституту права, психології та інноваційної освіти НУ "Львівська політехніка". Під безпосереднім кураторством юристів-практиків ЕПЛ студенти-практиканти були інтегровані в реальні правозахисні процеси, де вони залучалися до детального аналізу матеріалів справ щодо порушень екологічного законодавства.

Також юристи ЕПЛ періодично читають лекції для студентів-правників різних вищих навчальних закладів України, в тому числі онлайн, де діляться своїм досвідом захисту довкілля правовими методами, особливостями роботи адвокатів та юристів у справах, що стосуються захисту природи і екологічних прав громадян.

Регулярна співпраця із вищими навчальними закладами та поширення інформації про важливість захисту довкілля правниками є важливою у піднятті еколого-правової свідомості громадян, а також майбутніх суддів, прокурорів, працівників правоохоронних органів.

• ПРАВОВІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

У 2025 році юристами та екологами ЕПЛ було надано консультації 44 клієнтам. Більшість з них мешканці громад, які відстоювали своє право на безпечне довкілля. Також надавалися консультації колегам з інших природоохоронних організацій, представникам національних природних парків та інших об'єктів ПЗФ, журналістам, органам місцевого самоврядування. **Всього у 2025 році було надано 182 усні та письмові консультації.**

Питання, з якими зверталися до ЕПЛ, охоплювали різні складові довкілля: викиди в атмосферу та права на чисте повітря, санкціонованих та несанкціонованих скидів та права на чисту питну воду, земельних питань, дотримання санітарно-захисних зон, управління відходами, функціонування об'єктів природно-заповідного фонду, видобутку корисних копалин, застосування пестицидів, вирубки дерев в лісах та парках тощо.

Чимало консультацій пов'язано з роз'ясненням процедури оцінки впливу на довкілля та допомогою в аналізі звіту з ОВД та участі в громадських обговореннях. Зокрема представники ЕПЛ разом з мешканцями громади с. Жихор, що біля Харкова, взяли участь у громадських слуханнях звіту з ОВД ТОВ «Кар'єр Основа». Звіт з ОВД, поданий у 2025 році, був повторно спробою легалізувати розширення діяльності на нові лісові ділянки, розташовані у безпосередній близькості до озера. Територія, на якій планувалося розширення кар'єру, охоплювала прибережну зону озера Основ'янське — одного з найулюбленіших місць відпочинку мешканців Харкова. Озеро та прилеглий ліс мають рекреаційне та оздоровче значення, забезпечують мікроклімат і є природним бар'єром від пилу та шуму. Знищення цієї території викликає справедливе занепокоєння у громади, яка активно виступила проти втручання у цю цінну екосистему.

В процесі громадських слухань представники ЕПЛ надали зауваження до звіту, який порушував вимоги чинного законодавства, містив неправдиву та неповну інформацію. В результаті Міндовкілля своїм Наказом від 09.05.2025 року відмовило ТОВ «Кар'єр Основа» у видачі висновку з ОВД на здійснення планованої діяльності – видобутку піску. Варто зауважити, що по цій справі Міндовкілля зафіксувало найвищу кількість учасників громадських слухань від початку запровадження таких відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» – в громадських слуханнях одночасно взяли участь близько 600 осіб.

Ще однією консультацією в рамках оцінки впливу на довкілля, що мала позитивне закінчення для клієнтів ЕПЛ є справа ТОВ «Титан Екосервіс» щодо видачі висновку з оцінки впливу на довкілля для оброблення небезпечних відходів у с. Нові Петрівці, що на Київщині. В даній справі ЕПЛ допомагала місцевим мешканцям відстоювати своє право на безпечне довкілля, шляхом підготовки зауважень до Звіту з ОВД в рамках процедури його громадського обговорення. За даними матеріалів ОВД, підприємство планувало обробляти відпрацьовані мастила, такі як масло бензинових і дизельних двигунів, які відносяться до категорії небезпечних відходів другої категорії токсичності.

При цьому у Звіті надана неповна інформація щодо реальної ситуації на місці провадження планованої діяльності, зокрема відстань до житлових будинків, не обґрунтовано розмір санітарно-захисної зони, не розглянуто належним чином альтернативи здійснення планованої діяльності та ряд інших порушень. В результаті Міндовкілля все ж відмовило підприємству у видачі позитивного висновку з ОВД на плановану ним діяльність. Відповідний наказ з обґрунтуванням причин відмови було опубліковано на сайті Єдиного реєстру оцінки впливу на довкілля 07 травня 2025 року (реєстраційний номер справи 9930).

Також спеціалісти ЕПЛ допомагали мешканцям Радомишльської громади Житомирської області аналізувати два Звіти з ОВД планованої діяльності ТОВ «Доломіне» «Розробка та технічна рекультивация Негребівського родовища доломітів (I черга – Південна ділянка), розташованого у Житомирському районі Житомирської області України (Радомишльська міська територіальна громада)». Родовище знаходиться в заплаві р. Білка, правої притоки річки Тетерів. Вперше доломіти були розвідані ще в 1964 р. при проведенні геологознімальних робіт.

Детальна розвідка проведена у 1983 – 1986 р.р.

Варто зазначити, що оцінка впливу на водне середовище у Звіті з ОВД ґрунтується на морально-застарілих матеріалах кінця 60-тих початку 80-тих років минулого століття. Нових досліджень не проводилося, дані не актуалізувалися.

В Звіті не досліджено, яким чином зміниться гідрохімічний показник якості води в р. Білка внаслідок відкачки вод затопленого кар'єру під час проведення підготовчих та відкачки вод кар'єру під час ведення планованої діяльності, та як така зміна повпливає на водне середовище р. Білка.

Не оцінено вплив планованої діяльності на здоров'я місцевих мешканців, зокрема на кількість та якість питної води для потреб населення. ЕПЛ подала свої зауваження до Звіту.

4 лютого 2025 року Міндовкілля оприлюднило в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля наказ про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля.

Однак підприємство подалося на ОВД повторно і 08 вересня 2025 року Міндовкілля оприлюднило в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля Висновок щодо планованої діяльності «Розробка та технічна рекультивация Негребівського родовища доломітів Житомирського району Житомирської області (I черга)», яким визнав допустимими плани ТОВ «Доломіне» щодо видобутку корисних копалин – доломітів у Радомишльській міській територіальній громаді неподалік с. Негребівка (Південна ділянка родовища).

Попри те, що планована діяльність визнана допустимою, Міністерство визначило 149 екологічних умов такої діяльності, серед яких 30 стосуються води, 20 охорони повітря, ще 8 мінімізації шуму і вібрації, та 6 зсувів, міцності бортів та укосів відвалів, запобігання та зменшення розвитку небезпечних геологічних процесів та явищ. Даний висновок є мабуть рекордним у визначеній в ньому кількості екологічних вимог, більшість з яких стосуються контролю та моніторингу планованої діяльності. Така кількість екологічних вимог, в т. ч. вимоги щодо контролю та моніторингу можуть свідчити про невпевненість Міндовкілля в екологічній безпеці планованої діяльності, для провадження якої виданий Висновок з ОВД. Місцеві мешканці не погодилися з законністю та обґрунтованістю висновку та оскаржили його в суді. Наразі судовий процес триває.

Як ми інколи говоримо в організації, основним клієнтом ЕПЛ є довкілля. Відтак деякі справи, які ведуть юристи ЕПЛ не мають звичного клієнта, а ініціюються організацією в інтересах суспільства. Саме до таких справ відноситься захист РЛП «Гранітно-степове Побужжя». В квітні 2025р. керівник юридичного відділу ЕПЛ Ольга Мелень-Забрамна взяла участь в громадських слуханнях в рамках процедури ОВД щодо планованої діяльності – підняття рівня Олександрівського водосховища на річці Південний Буг до 16.9 м НПР.

Вказана планована діяльність загрожує водності р. Південний Буг та буде знищувати об'єкт ПЗФ та територію Смарагдової мережі. За результатами аналізу звіту з ОВД було підготовлено та подано коментарі до Міндовкілля.

Як наслідок розгляду звіту з ОВД та його громадського обговорення, Міндовкілля прийняло рішення про відмову в видачі висновку з ОВД в травні 2025р.

Це чергова перемога у цій справі, адже ЕПЛ з 2006 року захищає цінні заповідні території Миколаївщини, та вживає правових кроків до зупинення таких незаконних планів НАЕК.

Також ЕПЛ активно підтримувала захист об'єктів природно-заповідного фонду і поза рамками процедури оцінки впливу на довкілля.

Зокрема юристи ЕПЛ консультували мешканку села Вигнанка, Вінницької області щодо недопущення будівництва малої ГЕС на території РЛП «Немирівське Побужжя».

В даній справі вже було рішення суду за позовом Тульчинської окружної прокуратури про те, що межі РЛП «Немирівське Побужжя» має бути винесено в натуру. Однак органи місцевого самоврядування у цій справі вже майже рік не виконували таке рішення суду.

В процесі консультації підготовлено та подано низку звернень, що дозволило активізувати увагу контролюючих органів, органів Державної екологічної інспекції та Державної виконавчої служби щодо необхідності забезпечення виконання рішення суду та встановлення меж парку в натурі, а також посилити позицію громади у захисті природоохоронної території РЛП «Немирівське Побужжя».

Очікується, що виконання судового рішення у примусовому порядку дозволить запобігти забудові території РЛП, в тому числі будівництву ГЕС.

В результаті на уповноважених посадових осіб органів місцевого самоврядування було накладено штрафи за вчинення адміністративного правопорушення із невиконання рішення суду, а також створена робоча група при місцевій раді із питань винесення в натурі меж РЛП «Немирівське Побужжя».

Ще одним регіональним ландшафтним парком, якому ЕПЛ надавала правову допомогу є РЛП «Диканський», що на Полтавщині. В межах парку знаходиться бузковий гай, який перебуває в користуванні ДП «Ліси України». Ні підприємство, ні РЛП не доглядають за парком, що призводить до його занепаду. За це Полтавська ОВА щорічно виносить догану адміністрації парку, хоча юридично обов'язок по догляду за ним лежить на ДП. Щоб вирішити дану ситуацію керівництво РЛП винесло припис, яким зобов'язало ДП «Ліси України» здійснювати догляд за бузковим гаєм. Однак останнє оскаржило такий припис в суді. Відтак керівництво парку звернулося по правову допомогу до ЕПЛ.

В результаті проведено аналіз документів, організовано спільну онлайн-зустріч із керівництвом РЛП «Диканський» для обговорення проблемної ситуації, а також надано підтримку у підготовці наказу про скасування оскаржуваного припису, оскільки його дієвість оцінено як вкрай низьку, судові процеси негативно вплинули б на імідж і діяльність РЛП «Диканський», вимагали б фінансових та часових затрат.

У підсумку вдалося уникнути судової тяганини в цілях збереження дії неефективного припису РЛП «Диканський».

ЕПЛ допомагає захистити й інші об'єкти ПЗФ. Зокрема триває співпраця ЕПЛ з ГО «Ветеран Ю.ЕЙ», в рамках якої ЕПЛ надає консультації щодо припинення роботи мотузкового парку на території НПП Голосіївський, для збереження пам'ятки природи ім. М. Рильського.

Традиційно впродовж 2025 року до ЕПЛ зверталися мешканці, які скаржилися на сусідство з тваринницькими фермами.

Так юристи ЕПЛ консультували мешканців с. Дички та с. Підгороддя, Івано-Франківської області, які стурбовані екологічною ситуацією, що склалася в їхній громаді після того, як з 2022 року в цих селах почав функціонувати свинокомплекс ТзОВ «Гудвеллі Україна». Як стверджують мешканці, сморід та шум, який доноситься з свиноферми, робить неможливим не лише проживання в селі, але навіть тимчасове перебування. Неприємний запах в повітрі настільки їдкий, що неможливо посушити одяг на свіжому повітрі чи провітрити кімнати. Окрім того постійно доноситься писк свиней та шум обладнання.

Нормативна санітарно-захисна зона свинокомплексу до найближчої житлової забудови не витримана.

Юристи ЕПЛ допомогли мешканцям підготувати скарги до контролюючих органів, зокрема до Державної екологічної інспекції України та Держпродспоживлужби. Однак ті відмовили в проведенні перевірки, посилаючись на воєнний стан та зміни в законодавстві. Відтак боротьба мешканців з свинофермами триває. А ЕПЛ продовжує надавати їм правову допомогу в захисті права на чисте довкілля.

Також до ЕПЛ звернулися представники ГО "Еко Громади", які борються проти нелегальної ферми у межах житлової забудови в с. Баришівка, Київської області. Фактично сім'я місцевих мешканців зробила мініферму з 25-ти корів прямо у себе на подвір'ї в житловому кварталі. Мешканці, що живуть поруч, не змирилися з таким сусідством та звернулися до ЕПЛ по правову допомогу. У результаті вжитих заходів зафіксовано порушення «власниками ферми» санітарного та ветеринарного законодавства, накладено штраф; проведено ветеринарний огляд, вакцинацію, облік великої рогатої худоби, що утримується; забезпечено реєстрацію «власниці» як фізичної особи-підприємця (ФОП); діяльність ферми виведено з тіні, що дозволяє застосовувати до неї правові засоби впливу в межах чинного законодавства.

Наведені вище справи, це лише невеличка частина роботи команди ЕПЛ серед десятків консультацій, які щодня надають юристи та екологи, щоб захистити права мешканців та інших суб'єктів на безпечне довкілля та забезпечити його збереження. Не завжди вдається добитися швидких результатів, особливо в умовах війни та мораторію на перевірки.

• МІЖНАРОДНА АКТИВНІСТЬ ТА АДВОКАЦІЯ

2025 рік став для Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина» роком масштабної адвокації, посилення міжнародної співпраці та активної участі у формуванні екологічної політики в Україні та за її межами. В умовах триваючої російської агресії та поглиблення екологічних криз команда ЕПЛ працювала над тим, щоб голос української громадськості був почутий у процесах ухвалення рішень, а екологічні проблеми стали невід'ємною частиною національних та міжнародних політичних дискусій.

Упродовж року ЕПЛ долучилася до ключових консультацій, міжнародних форумів, зустрічей високого рівня, активно співпрацювала із Посольством Німеччини в Україні, Посольством Румунії в Україні, Представництвом ЄС в Україні, а також реалізувала комплекс адвокаційних ініціатив. Основні напрямки кампанії охоплювали: притягнення агресора до відповідальності за злочини проти довкілля, просування євроінтеграційних екологічних реформ, формування політики зеленого відновлення України, зміцнення захисту екологічних прав та підтримку громадських активістів.

Притягнення агресора до відповідальності за шкоду довкіллю. Одним з ключових пріоритетів ЕПЛ у 2025 році стало адвокатування створення ефективних механізмів відповідальності росії за факти екоциду та інші міжнародні злочини проти довкілля, а також, механізмів належної компенсації за шкоду завдану довкіллю внаслідок війни. 11 березня 2025 року представники ЕПЛ взяли участь у черговій робочій зустрічі Координаційної платформи Реєстру збитків, де понад 60 учасників обговорили практичні аспекти подання заяв за відкритими категоріями, оновлення роботи Реєстру, плани на 2025 рік та ключові виклики функціонування Міжнародного компенсаційного механізму.

Згодом команда також взяла участь у травневій зустрічі Координаційної платформи Реєстру збитків, де обговорювалися ключові труднощі подання заяв у відкритих категоріях та, зокрема, перспективи відкриття категорії В 3.1 «Екологічна шкода», що залишається важливим напрямком адвокації для екологічного сектору.

ЕПЛ також продовжила моніторинг і висвітлення стану запуску Міжнародного компенсаційного механізму, наголошуючи на критичній важливості відкриття категорій для подання заяв, зокрема щодо екологічної шкоди, та необхідності створення Компенсаційного фонду як ключової передумови реального відшкодування збитків Україні.

У межах адвокаційної кампанії ЕПЛ 2025 року ми також провели прес-брифінг щодо цифрових інструментів фіксації та візуалізації впливів війни на довкілля, представивши наукові підходи, результати польових досліджень та оновлену онлайн-базу даних як частину системної роботи із документування еко-злочинів та посилення доказової бази для майбутнього притягнення агресора до відповідальності.

17 червня 2025 року юристка ЕПЛ взяла участь в експертній консультації у Женеві, присвяченій викликам та кращим практикам документування, розслідування та притягнення до відповідальності за міжнародні екологічні злочини, включно з воєнними злочинами, злочинами проти людяності, актами агресії та геноцидом.

У жовтні 2025 року команда здійснила серію адвокаційних зустрічей у Бразилії, присвячених питанням екологічного правосуддя та механізмам відповідальності за масштабні екологічні катастрофи. Бразильський досвід став важливою платформою для моделювання майбутньої системи компенсацій в Україні та напрацювання аргументів щодо притягнення РФ до відповідальності за еко-злочини.

Довкіллеві реформи та євроінтеграція України. ЕПЛ активно просувала екологічні реформи в контексті європейської інтеграції, привертаючи увагу до їхньої критичної важливості для сталого розвитку та виконання міжнародних зобов'язань України.

У лютому 2025 року команда ЕПЛ здійснила робочий візит до Чехії.

Тут ми вивчали європейські підходи до управління природоохоронними територіями та мережі Natura 2000.

ЕПЛ також представила напрацювання та бачення щодо реформи системи збереження біорізноманіття. Команда ЕПЛ разом із партнерами окреслила критичний стан галузі, презентувала чотири можливі сценарії реформи та закликала уповноважені органи до створення ефективної та євроінтегрованої системи управління біорізноманіттям.

Робота у цьому напрямку часто велась разом із профільним міністерством та Комітетом Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування.

Крім того, ЕПЛ провела робочу зустріч із Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства, на якій представила законодавчі пропозиції щодо гармонізації українського природоохоронного законодавства з вимогами Пташиної та Оселищної директив ЄС, включно із заборонаю торгівлі охоронюваними видами, запровадженням кримінальної відповідальності за порушення у сфері охорони біорізноманіття та необхідністю офіційного затвердження територій Смарагдової мережі.

У межах адвокаційної кампанії ЕПЛ у 2025 році команда також долучилася до запуску та роботи Діалогового майданчика з питань євроінтеграційних екологічних реформ – нової платформи співпраці між Парламентом та експертною громадськістю, покликаної посилити якість екополітики та зблизити Україну з екологічними стандартами ЄС.

У межах адвокаційної кампанії, спрямованої на просування реформ у сфері збереження довкілля, ЕПЛ взяла участь у нараді щодо виконання рекомендацій парламентських слухань, де наголосила на необхідності невідкладного реформування системи управління природними лісами Львівщини, зокрема розблокування створення пралісових пам'яток природи та забезпечення належного обліку й охоронного статусу цінних лісових ділянок.

Крім того, ЕПЛ входила до числа громадських організацій, які наголосили, що відновлення Міндовкілля як окремого органу є критично необхідним для ефективних реформ, виконання євроінтеграційних зобов'язань та запобігання руйнуванню екологічної політики внаслідок об'єднання міністерств.

Упродовж року ЕПЛ поглибила співпрацю з європейськими інституціями, зокрема Представництвом Європейської комісії в Україні та DG Environment, Представництвом ЄС в Україні, експертними структурами ЄС, Посольством Німеччини в Україні, Посольством Румунії в Україні, що дозволило посилити адвокацію екологічних реформ, забезпечити включення українських питань у європейські політики, а також вибудувати сталі канали професійного діалогу щодо транспозиції директив, інституційної спроможності та прозорості екологічного врядування. Зокрема, представники згаданих інституцій долучилися до Міжнародної конференції «Сучасна екополітика України: прозорість, ефективність та безпека в умовах військової агресії» (4–5 листопада 2025 року), що була організована ЕПЛ та партнерами.

Крім того, 5 грудня 2025 року ЕПЛ провела онлайн-зустріч із Представництвом Європейської комісії в Україні та DG Environment для обговорення прогресу екологічних реформ, ключових викликів та адвокаційної стратегії на 2026 рік.

Особливу увагу приділено реформам у сфері управління надрами, захисту біорізноманіття та інституційним змінам у структурі центральних органів влади.

Зелене відновлення України. ЕПЛ продовжила адвокаційну кампанію за те, щоб відбудова України була «зеленою» й базувалася на принципах сталості та екологічної безпеки.

21 липня 2025 року представниця організації взяла участь у Конференції з відновлення України в Римі – одному з наймасштабніших міжнародних форумів, де ЕПЛ просувала інтеграцію екологічних пріоритетів у відбудову та привертала увагу до масштабів шкоди, завданої довкіллю війною.

У межах адвокаційної кампанії 2025 року ЕПЛ також представила екологічно виважену позицію щодо повоєнного відновлення, зокрема, під час виступу на Академії європейських студій Соломія Баран наголосила на необхідності інтеграції екологічних критеріїв, участі громад та принципів сталого розвитку у всі плани післявоєнної відбудови, підсилюючи адвокаційні зусилля організації у сфері зеленого відновлення України.

ЕПЛ також долучилася до запуску Платформи зеленого відновлення України: під час першої зустрічі зацікавлених сторін Олена Кравченко підкреслила необхідність системних екологічних реформ, прозорого врядування та інтеграції довкіллевих принципів у всі напрями повоєнного відновлення.

Захист екологічних прав, прозорості та громадських активістів. У 2025 році ЕПЛ зосередилася і на адвокації системних змін, спрямованих на зміцнення екологічної демократії, доступу до інформації та участі громадськості, а також на захисті громадських активістів, що борються за чисте довкілля.

7–8 травня 2025 року Ольга Мелень-Забрамна взяла участь у засіданні робочої групи Європейського екологічного бюро, де обговорювали виклики фінансування НУО та нові можливості внутрішнього перегляду актів ЄС відповідно до Оргуського регламенту.

У серпні 2025 року Олена Кравченко взяла участь у зустрічі з керівництвом новоствореного об'єднаного Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України, де природоохоронні організації наголосили на необхідності збереження екологічних гарантій, виконання рішень Оргуської конвенції та продовження ключових реформ, підкреслюючи неприпустимість згортання екологічних стандартів під приводом дерегуляції.

10 жовтня 2025 року представники ЕПЛ як члени МСОП взяли участь у відкритті Всесвітнього конгресу Міжнародного союзу охорони природи в Абу-Дабі – масштабного глобального форуму, який зібрав понад 10 тисяч науковців, експертів, представників урядів і громадських організацій для обговорення шляхів оновлення міжнародного екологічного врядування та посилення зусиль зі збереження природи в умовах зростаючої світової нестабільності.

ЕПЛ активно адвокатувала недопущення забудови Карпат, наполягаючи на проведенні належних процедур СЕО та ОВД у проектах розміщення ВЕС і будь-яких інших втручань у високогірні екосистеми.

Крім того, у листопаді 2025 року ЕПЛ стала активною учасницею 8-ї Наради Сторін Оргуської конвенції, 5-ї Наради Сторін Протоколу про реєстри викидів і перенесення забруднювачів, низки паралельних заходів, присвячених захисту еко-активістів, доступу до інформації та реформам адміністративного права. Особливо важливо, що Сторони Оргуської конвенції підтвердили руйнівні екологічні наслідки війни в Україні та підтримали розробку міжнародних настанов щодо документування екологічної шкоди від збройних конфліктів. Україну зобов'язано подати оновлений план виконання рішень Оргуського комітету щодо угод про розподіл продукції. Керівницю інформаційно-аналітичного відділу ЕПЛ Єлисавету Алексееву обрано до Комітету з дотримання Протоколу про РВПЗ. ЕПЛ представила випадки переслідування українських еко-активістів на Закарпатті, у Карпатах та в інших регіонах.

Підсумки. У 2025 році ЕПЛ реалізувала масштабну адвокаційну кампанію, зосереджену на притягненні росії до відповідальності за еко-злочини, просуванні євроінтеграційних реформ і захисті екологічних прав. Організація активно працювала на міжнародному рівні, взаємодіючи з ЄС, ООН, дипломатичними установами та експертними мережами, а також представляла законодавчі пропозиції для гармонізації українського природоохоронного законодавства з правом ЄС. Важливою частиною роботи стало просування принципів зеленого відновлення та протидія екологічно небезпечним проектам, зокрема забудові Карпат без належних процедур СЕО та ОВД. Завдяки цим зусиллям ЕПЛ посилила голос громадськості у формуванні державної екополітики в умовах війни та підготовки України до вступу в ЄС.

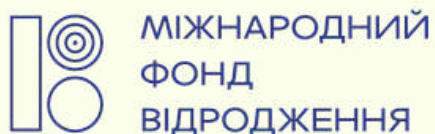
• ПАРТНЕРИ ТА ДОНОРИ

ЕПЛ висловлює подяку донорам і партнерам за допомогу й сприяння у діяльності організації у 2025 році:

- Sigrid Rausing Trust
- US Department of State/ELAW
- Trust for Mutual Understanding
- Людина в біді/People in Need
- Європейська комісія/European Commission
- МФ «Відродження»/International Renaissance Foundation

Для нас надзвичайно важливо бути пліч-о-пліч з однодумцями та донорськими організаціями і працювати разом в складних умовах воєнного часу.

**THE
SIGRID
RAUSING
TRUST**

• ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

Доходи організації за 2025 рік склали
22 832 783 грн. 00 коп.

Витрати організації за 2025 рік склали
22 832 783 грн. 00 коп.

